

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
МЕДИЦИНА ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ФАКУЛЬТЕТІ
ЭПИДЕМИОЛОГИЯ, БИОСТАТИСТИКА ЖӘНЕ ДӘЛЕЛДІ МЕДИЦИНА
КАФЕДРАСЫ

Экологиялық Эпидемиология

ПӘНІ БОЙЫНША
ҚОРТЫНДЫ ЕМТИХАН
БАҒДАРЛАМАСЫ

Құрастырушы: оқытушы Искакова Ф.А.

Пәннің ОӘК Бекітілді:

медицина және денсаулық сақтау факультетінің Ғылыми Кеңесінде

Протокол № . « » .

Эпидемиология, биостатистика және дәлелді
медицина кафедрасының отырысында қаралды
және ұсынылды

Протокол № « » .

Факультеттің әдістемелік бюросы ұсынған

« » 2022ж., протокол № .

Алматы, 2022

**«Экологиялық Эпидемиология»
пәні бойынша қортынды емтихан
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Емтиханға шығарылатын оқу тақырыптары: Қорытынды емтихан проект түрінде өткізіледі. Тақырыптық мазмұн барлық жұмыс түрлерін: дәрістер мен семинарлар тақырыптары, сондай-ақ магистранттардың өзіндік жұмысына арналған тапсырмаларды қамтиды.

Жобаға қойылатын талаптар

Жоба Қазақстан Республикасының 2 қаласының (Алматы және Қарағанды қалалары) экологиялық- эпидемиологиялық жағдайына талдау түрінде өткізіледі.

Жобаның құрылымы:

- Мақсаты
- Міндеттері
- Нормативтік құқықтық документтер
- Қаланың экологиялық жағдайына сипаттама:
 1. Атмосфералық ауаның ластану индексі, ластаушы көздері, гигиеналық бағалау.
 2. Су ресурстарының ластану деңгейі, ластаушы көздері, гигиеналық бағалау. Ауыз сумен қамтылуы.
 3. Топырақтың ластауы және ластаушы көздері, гигиеналық бағалау.
- Қаланың экологиялық сипатына байланысты эпидемиологиялық жағдайы:
 1. Халықтың демографиялық ерекшеліктері
 2. Экологиялық аурулардың тарауы және сыртқаттанушылық деңгейі
- Қалада экологиялық жайлылығын қамтамасыз ету мақсатында жүргізілетін профилактикалық шаралар
 1. Экологиялық проблемаларды жою мақсатында бекітілген бағдарламалар
 2. Экологиялық- эпидемиологиялық жайлылықты қалыптастыру бағытында қаржыландыру жүйесі.
- Қорытынды.
- Тәжірибелік ұсыныстар.

Емтихан тапсыруға дайындалу үшін емтихан тақырыптарының тізбесі

Тақырып 1.

Курсқа кіріспе. Эпидемиологияның негізгі түсініктері. Экологиялық эпидемиология экологиялық саясаттың және халық денсаулығының құрамдас бөлігі ретінде. Экологиялық эпидемиологияның негізгі бағыттары.

Тақырып 2.

Қоршаған орта факторлары мен халықтың денсаулығы арасындағы байланысты бағалаудың классикалық әдістері. Эпидемиологиялық зерттеу, санитарлық-гигиеналық нормалау. Экологиялық тәуекелдерді бағалау әдістері. Қоршаған ортаның қолайсыз факторлары және олардың халықтың денсаулығына әсері.

Тақырып 3.

Қоршаған орта және денсаулық туралы Еуропалық Хартия. Халық топтары және денсаулық туралы түсінік. «Халықтың денсаулығы» түсінігі. ДДҰ мәліметтері бойынша халықтың денсаулық жағдайын анықтайтын факторлар. Халық денсаулығының сандық көрсеткіштері.

Тақырып 4.

Қоршаған ортаның қолайсыз факторларының халық денсаулығына әсер ету қаупін бағалаудың негізгі түсініктері. Денсаулыққа қауіп-қатерді талдау схемасы. Қауіп-қатерді бағалау. Тәуекелді бағалаудың негізгі кезеңдері.

Тақырып 5.

Атмосфералық ауа мен үй-жай ауасының сапасын және олардың халық денсаулығына әсерін бағалау. Атмосфералық ауадағы ең көп таралған ластаушы заттар және олардың халық денсаулығына әсері. Экологиялық эпидемиология саласындағы халықаралық және ұлттық бағдарламалар.

Тақырып 6.

Кіріспе. Негізгі заңнамалық және нормативтік құжаттар. механикалық қоспалар. химиялық қоспалар. биологиялық қоспалар. Су сапасының экологиялық стандарттары. Басымдық химиялық ластаушылар.

Тақырып 7.

Топырақтың химиялық заттармен ластануы. Жасанды биогеохимиялық провинциялар. Токсиканттардың жоғарылауының адам ағзасына теріс әсері: невралгия, цефалалгия, қан суретінің өзгеруі, бауыр, тері, шырышты қабық аурулары.

Тақырып 8.

Тамақ өнімдерінің микроорганизмдермен ластану дәрежесі және тамақтан улану жағдайларының жиілігі бойынша санаттары: 1-санат, 2-санат, 3-санат, 4-санат, 5-санат және 6-санат. Тамақ өнімдерімен байланысты аурулар. Тамақ өнімдерінің ластануын бағалау. Азық-түлік шикізаты мен азық-түлік өнімдерінің қауіпсіздігінің сақталуын бақылау.

Тақырып 9.

Қоршаған ортаның химиялық факторлары және олардың халық денсаулығына әсері. Химиялық заттардың зиянды әсерін төмендету жөніндегі іс-қимыл жоспарлары

Тақырып 10.

Қоршаған ортаның физикалық факторлары және олардың халық денсаулығына әсері. Физикалық заттардың зиянды әсерін төмендету жөніндегі іс-қимыл жоспарлары. Қоршаған ортаның химиялық ластануына байланысты жаһандық экологиялық проблемалар.

Тақырып 11.

Климаттың өзгеруінің халық денсаулығына әсері қауіп факторы ретінде. Көмірқышқыл газы және басқа парниктік газдар жаһандық климатқа әсер етеді. Климаттың өзгеруінің салдары – орташа жылдық температураның жоғарылауы, мұздықтардың еруі, теңіз деңгейінің көтерілуі. Климаттың өзгеруі денсаулықтың әлеуметтік және экологиялық факторларына әсер етеді - таза ауа, қауіпсіз ауыз су, азық-түлік.

Тақырып 12.

Канцерогенді заттардың анықтамасы және классификациясы. Қатерлі ісіктердің жиілігі және өлім. Қатерлі ісіктердің жеке локализациясын дамытудағы қолайсыз экологиялық факторлардың рөлі.

Тақырып 13.

Репродуктивті жүйенің жағдайына әсер ететін сыртқы орта факторлары.

Репродуктивті денсаулықтың бұзылуының көрсеткіштері. Бедеулік. Жүктілік.

Тақырып 14.

Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығы мен әл-ауқаты Тұрақты даму мақсаттарына (2) қол жеткізу үшін, әсіресе, қоғамдық денсаулық сақтау, білім беру және теңсіздіктерді азайтуды қамтамасыз ету үшін кедейшілікке қарсы мақсаттарға қол жеткізу үшін маңызды. Ауру және өлім.

Тақырып 15.

Салауатты орта дегеніміз – дені сау адам. ДДСҰ. Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі Еуропалық іс-қимыл жоспары. Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы ұлттық іс-шаралар жоспарын бекіту туралы.

ЕМТИХАН ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- Жобаның тапсырмасы мен орындау керек пунктерін СДО MOODLE жүйесіне жүктеледі.

–Проек жасау барысында студенттер топқа бөлініп, беріген жоба тақырыбы бойынша топтық жұмыс жасайды. Топта жобаға жауапты етіп топ басшы сайланады.

- Жобаны толық дайындап болған соң, эмтиханның күнтізбесіне сай онлайн платформада топ басшысымен бірге топ мүшелері талқылайды. Талқылаған бейне-жазбаны оқытушыға сілтеме етіп жібереді.

- Топ басшысы бейне-жазбаның сілтемесімен бірге әр то мүшесі жобаның қай бөлігін орындағанын жазып жібереді.

- Оқытушы әр магистранттың жасаған жұмысын антиплагиат жүйесіне жүктеп тексереді. Антиплагиат нәтижесі және атқарған жұмысына байланысты бағалайды.

– СДО MOODLE-де – алынған балл Moodle жүйесінің бағалау журналында көрсетіледі.

Баға қою критерийлері

Дәстүрлі бағалау түрі	Балл	Дұрыс жауаптар үшін баллдар
Өте жақсы	90-100	Магистранттың орындаған Жоба бөлімі, оның игерген ғылыми әдістерді өңдеп бағалай алатындығын көрсетеді, сонымен қатар кәсіби жұмысында жаңа әдістерді қолданып, концепциялар ұсына алатындығын көрсетті. Жұмыста магистранттың өзіндік көзқарасы мен сәйкесінше аргументтерді келтірді. Магистрант жұмысты тиянақты жазып, кәсіби терминология мен ғылыми жұмыстарды жазу әдістерімен таныс.

Жақсы	75-89	Магистранттың орындаған Жоба бөлімі жақсы жазылған, алайда автор тақырыптың жеке сұрақтарын толық ашып қамтымаған. Жұмыста қателіктер болды, бірақ олар оның негізгі мазмұнына жатпайды. Жауап материал туралы білімді және түсінікті 75 % кем емес етеді.
Қанағаттанарлық	50-74	Магистранттың орындаған Жоба бөлімінде мәселенің анализін жасамаған, сонымен қатар кейбір сұрақтардың жауабы жоқ. Жұмыс мәселенің авторлық шешімінсіз жасалған. Автор зерттеудің ғылыми әдістемесін толық білмейді. Жауапта сұрақтың негізгі мазмұнына байланысты қателіктер бар.
Қанағаттанарлықсыз	0-49	Тапсырма мүлдем орындалмаған немесе 50% кем орындалған. Тапсырма дұрыс орындалмаған.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Введение в оценку экологических рисков: Учебно-методическое пособие / Матвеев И.А., Осипова Н.А., - 3-е изд. - Томск:Изд-во Томского политех. университета, 2015. - 108 с. // <http://znanium.com/bookread2.php?book=697136>
2. Бадрутдинов О.Р. Радиоактивность экосистем: учебное пособие / О.Р. Бадрутдинов, Р.С. Тюменев, Э.А. Шуралев, М.Н. Мукминов. - Казань: Казан. ун-т, 2017. - 201 с. // <http://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/110748>
3. Глобальная и региональная экология. Конспект лекций / Кубышкина Е.Н; Казанский (Приволжский) федеральный университет. - Казань, 2014. -55 с. // http://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/21628/02_129_kl-000585.pdf
4. Расчет размера вреда, причиненного водным биоресурсам при экологической экспертизе: учебно-методическое пособие / Амирханян А.Р. - Волгоград:Волгоградский ГАУ, 2015. - 108 с. // <http://znanium.com/bookread2.php?book=615212>
5. Биологические чрезвычайные ситуации: Учебное пособие / Миннахметова Л.Т., Миннахметов Р.Р., Мисбахов А.А., Ситдикова А.А. - Казань: 'Вестфалика', 2013. - 123 с. // http://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/21157/22_000332.pdf